

*Кононенко Є.С.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне бізнес-середовище характеризується постійними змінами, високим рівнем конкуренції та зростаючими вимогами до ефективності управління підприємствами. У цих умовах планування розвитку підприємства відіграє ключову роль, оскільки воно дозволяє визначати стратегічні та тактичні орієнтири, оптимально розподіляти ресурси та забезпечувати адаптацію до змін ринку. Однак, традиційні підходи до планування часто втрачають свою актуальність через недостатню гнучкість, обмежену інтеграцію сучасних інструментів аналізу та недостатню увагу до принципів сталого розвитку.

Оптимізація системи планування стає важливим напрямом вдосконалення управлінських процесів, що дозволяє підприємствам досягати не лише фінансових, але й екологічних та соціальних цілей. У статті розглядаються основні підходи до оптимізації системи планування, їх значення для забезпечення сталого розвитку підприємства, а також приклади практичної реалізації таких рішень.

Сталий розвиток підприємства – це такий підхід до ведення бізнесу, який забезпечує гармонійний баланс між економічними, екологічними та соціальними аспектами діяльності. Він базується на трьох ключових принципах [2]:

- економічній ефективності, яка полягає в забезпеченні фінансової стабільності підприємства;
- екологічній відповідальності, що передбачає мінімізацію негативного впливу на довкілля;
- соціальній справедливості, куди входить створення сприятливих умов для працівників, а також підтримка з боку суспільства.

Система планування розвитку є основою для інтеграції принципів сталого розвитку у стратегії підприємства. Вона забезпечує довгострокове прогнозування, ефективний розподіл ресурсів та моніторинг досягнення поставлених цілей.

Традиційні підходи до планування, які сформувалися в умовах стабільного ринкового середовища, часто мають низку недоліків, що обмежують їхню ефективність у сучасних умовах високої турбулентності та швидких змін. Ці недоліки ускладнюють адаптацію підприємств до принципів сталого розвитку та знижують їхню конкурентоспроможність.

Однією з ключових проблем є недостатня гнучкість. Традиційні системи планування зазвичай базуються на довгострокових прогнозах і розраховані на стабільність зовнішнього середовища. У результаті вони не враховують динамічні зміни ринку, які виникають через економічні кризи, зміну поведінки споживачів,

інновації або глобальні виклики, такі як пандемії чи зміни клімату. В умовах, коли підприємства змушені реагувати на швидкі зміни, традиційні плани втрачають свою актуальність, що призводить до ризику втрати ринкових позицій.

Ще одним значним недоліком є відсутність екологічних та соціальних критеріїв у процесі планування. Більшість класичних моделей планування орієнтовані виключно на досягнення фінансових показників, таких як зростання прибутку чи зменшення витрат. Це призводить до ігнорування важливих аспектів сталого розвитку, таких як мінімізація негативного впливу на довкілля, раціональне використання природних ресурсів або створення сприятливих умов для працівників і громади. У результаті підприємства можуть стикатися з екологічними санкціями, соціальним тиском або втратою репутації, що негативно впливає на їхню довгострокову стійкість.

Низький рівень інтеграції сучасних технологій також є значним обмеженням. Традиційні підходи до планування часто базуються на ручних розрахунках, застарілих програмних продуктах або навіть аналогових методах, таких як використання паперової документації. Це обмежує можливості аналізу великих обсягів даних (Big Data), застосування алгоритмів штучного інтелекту для прогнозування та оптимізації або використання інтегрованих ERP-систем для автоматизації процесів. Відсутність технологічної підтримки робить планування неефективним і повільним, а також знижує здатність підприємства реагувати на сучасні виклики [1].

Наведені недоліки значно знижують ефективність управлінських рішень, оскільки вони базуються на неповній або застарілій інформації. Це створює загрози для довгострокового розвитку підприємства, оскільки плани не відповідають реаліям сучасного бізнесу, а реалізація стратегічних цілей стає більш складною та менш результативною.

У цьому зв'язку оптимізація системи планування базується на використанні сучасних підходів, методів та технологій, які дозволяють зробити процес управління більш ефективним, точним і гнучким. У сучасному бізнес-середовищі, яке характеризується високою турбулентністю, конкурентним тиском і зростаючими екологічними та соціальними вимогами, такі підходи стають ключовими для досягнення сталого розвитку підприємства.

В першу чергу, впровадження сучасних цифрових інструментів є основою для трансформації процесів планування. Впровадження таких технологій, як ERP-системи (системи управління ресурсами підприємства), аналітика великих даних (Big Data), алгоритми машинного навчання та штучного інтелекту, дає змогу підприємствам отримувати більш точні прогнози, ефективно управляти ресурсами та автоматизувати рутинні процеси. Завдяки впровадженню цифрових технологій підприємства отримують інструменти для швидкої адаптації до змін зовнішнього середовища, що значно підвищує їхню конкурентоспроможність.

Оптимізація планування вимагає також врахування екологічних аспектів, які стають все більш важливими через глобальні виклики, пов'язані зі змінами клімату, виснаженням природних ресурсів та забрудненням довкілля. Впровадження екологічних стандартів дозволяє підприємствам не лише відповідати нормативним вимогам, але й формувати позитивний імідж у

суспільстві. У результаті такі заходи не лише знижують негативний вплив на довкілля, але й сприяють зменшенню операційних витрат підприємства.

У сучасних умовах непередбачуваності ринкового середовища гнучкість стає однією з ключових характеристик ефективного планування. Впровадження методологій Agile та SCRUM у системи управління дозволяє підприємствам швидко адаптуватися до змін і впроваджувати нові рішення з мінімальними витратами часу. Гнучке планування дає можливість підприємствам адаптувати свої стратегії, оперативно реагуючи на виклики та можливості, які виникають у ринковому середовищі [3].

Одним із ключових підходів до оптимізації системи планування є впровадження збалансованої системи показників (Balanced Scorecard). Цей підхід дозволяє враховувати як фінансові результати підприємства, так і нефінансові аспекти, такі як екологічна ефективність, задоволення клієнтів та розвиток персоналу. Застосування Balanced Scorecard дозволяє гармонійно інтегрувати економічні, екологічні та соціальні критерії у систему планування, що сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства у довгостроковій перспективі. Отже, оптимізація системи планування забезпечує підприємству нові можливості для підвищення конкурентоспроможності та адаптації до сучасних викликів. Інтеграція цифрових технологій, екологічних стандартів, гнучких підходів та збалансованої системи показників створює базу для ефективного управління ресурсами та досягнення стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Лутковська С.М., Зеленчук Н.В. Розвиток біоенергетики в Україні – енергетична та економічна безпека в умовах сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2021. № 12.
2. Олійник І.В. Підвищення стійкості організаційного розвитку вітчизняних підприємств в умовах цифровізації економіки. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка: Науковий журнал*. Вип. 14. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 131-138.
3. Петрук Ю.В., Артеменко Л.П. Особливості стратегічного планування підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. № 22. 2022. С. 72-78.

УДК 339.16

*Краснікова-Колосова С.В.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Сисоліна Н.П., к.е.н., доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

СУЧАСНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний ринок – це динамічне середовище, що постійно змінюється під впливом глобалізації, технологічного прогресу та мінливої споживчої поведінки.